

www.baachakhan.com

ديبا مشالونه

Handwritten text in red ink: "Mun bey" and "1912".

Ketabton.com

www.baachakhan.com

دبايا مشالونه

تولونكى: عبدالله نجتانى

دقومونواو قبيلودچار و وزارت
دنشرا تو او فرهنگى چار و رياست

۱۴۰۸ هـ. ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

دبابا مشالونہ

دچاپ حای - دولتی مطبعہ - کابل

دچاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

دچاپ نیتہ - ۱۳۶۶ھ ش

دچاپ مہتمم - محمد انور شمسہ خیل

www.baachakhan.com

فخر افغان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى پير
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا-
دارى، عدل او انصاف په باره كښې ډيرڅه ويلي او
ليکلي دي .

بره خبره يې د انسانيت د لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غښې څلاند، لارښوونکي او لافاني مشالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كښيږدو .
گوډې نزل يې پرې بې خطرې شي او منزل ته زور سيزي .
سا سوځد مينه بختاني

د قومونو د ژوندی کولو او بیدارولو د پاره د اې
کسان په کار دي چه بي غرضه وي . ديانتر
وي . ايماندار وي او د خداى د پاره خپل
قام خدمت ته تيار وي . چه د ارسې
کسان په کوم قام کېنې پيداشي نو د هغوى
په کونښونو هغه قام کېنې مينه ، محبت ،
همدردى ، ورورى او عزيزولى پيدا
شي . هغه قام آباد شي .

مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایده او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انیسې

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگذراو صبر دی .

خدایی خدمتگار حان خدایی خدمتگار
و ای بی لیکین خدایم خدمت ضرورت نشسته

دخدای خدمت دهنده مخلوق خدمت دمی

اود خدای مخلوق یوازی مسلمانان ندی

تول دهنده مخلوق دی، که هندودی، که سکھ

دی که عیسایی دی .

موز پستانه خدای کار او خدمت به
ته و ایو چه بی دکومی طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لری
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.

موتز دخلکو د پوهولو او پښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، د تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستو د حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کې موشونو
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پيرنگي
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطره خپل سینه د بغضونو کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سیزو نومونز تباہ
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو بہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی بہ شان خیل خانوہ -
خاوری کرمی ولی چہ کومی پوری
یومی دانی خان خاوری کرمی نہ
وی ، زرغونسیدی نہ شی .

حقيقت دادی چه یوازی قانون د
ملک اصلاح کولی نه شی اونه امن قایموی
شی . د خلقو زهرونو بدلولو ضرورت دی . نه خسته
پوری چه د خلقو زهرونه بدل نه شی جرمنه کمیدی
نه شی .

د خلقو زهرونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شی . نومره چه دا تحریک خورشی
هومره به د خلقو په زهرونو کبسی تبدیلی راجی او
ددې لازمی نتیجه به په ملک کبسی امن و

امان وی .

۱۰

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور وړ خلک وي هم ،
بی کاره شي او دهنومی طاقت دیو بل په
غور خو لو کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدا

کېږي .

۱۱

زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بجه
دخیلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خیلو ملگروته و ایم چه زما پتقریر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک کجیبه چه کوم نقص
وینی، دهغونه به ما خبرومی او شه وخت
چه هغومی مادخیلو غلطونه خبردار کری،

نوزه دهغومی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبنشین

کوم

۱۲

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری

انسان ہم یو عجیبہ چیز دی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی او ہمت بایلی ، نو
یاد خپلی کمزوری او بی ہمتی د پتولو
د پارہ قسما قسما حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه

دخدای مذہبونه دی او دنیا تہ و اتفاق،

میلنی او محبت او دخدای مخلوق آرام

او خدمت دپاره راغلی دی .

دہریو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق

لہ منح نہ کر کہ او نصرت لیری کری او عینہ او محبت

پکسینی پتید کری او دودیل سرہ اعداد و کری .

خونوز ددی حقیقت نہ چا خبر کری نہ یو .

حقیقت دادی چنانچه مدد مہرب
ہم سرمایہ دار و خلی سرمایہ پر زور قبضہ
کری دہ... رستینی خدائی مذہب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ دہ .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشه په خلقو کښې وی.
اختلاف را می ته بد خوښ نه دی. رسول اکرم
خودامت اختلاف را می ته رحمت وېلی دی.
لیکن په موجوده وخت کښې زموږ د مسلمانانو او بیا
خاص کر زموږ د پښتنو اختلاف را می رحمت
دی. زموږ د اختلاف را می همیشه ذاتیات
جوړېزې او ددی ذاتیاتو په وجه، که
چیرې د پښتنو تاریخ وگورئ، نو همیشه
تباہ شوی او برباد

شوی دی

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملگري

موتږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.

ولی چه په دغه وخت کښې هغوی

وکیلان ، داکتران ، انجینران

جوړ شوي وو او

وړوکی مریه داران

شوي

وو

۱۸

زما خيال و رخ په وړخ د جنکو تعليم او تربيت
طرف ته زياتېږي. وې چې زه دا خبره خپل قوم د
پاره خطرناکه گڼم چې هلکانو له خودې تعليم وگرېږي شي
او جنکي ردي د علم نه محروم پاته شي. چې ددې نتيجه
به دا وي چې زموږ هلکان خو به اول جاهلانو بسخو
سره و دونه نه کوي او که چيري و هم گري نو اکثر بي کور
سمون خوري او هميشه به گېښي گش مکش وي. چې
ددې زموږ ملک او قوم ته د يو لوي نقصان
درسيده واندېشه ده

... پستی او بلندی په عمل دوه . که دچا
عمل پست دی هغه زړوي که نښه په کار دی
چه پست وگنل شي او دچا عمل چه اوچت
وی زړوي که نښه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگنل شي .

خدای خور او نښه د دنیا د آبادی دوه
ملگری پیدا کړی دی او د بشریت د گاډی دا
دوه پایي دی د گاډی په یوه پایه نه نشي

چلیدی .
۲۰

www.baachakhan.com

زمونزد پندستونجی اودیری پاک منی سیمت زکی
اودوادری دی اودیری حضرت سگاری بی دی

۱۱

پہ جیلخانہ کبھی ما دخیل قوم یہ حالات تو
بانڈی پہ نہ شان سرہ غور کریں۔ زہ
پہ دی نتیجہ و رسیدم چہ پہ دنیا کبھی ہر شیخ
قوم بغیر در پی بی نہ ترقی کو لی نہ شی
او پہ ہر قوم کبھی علوم اوفسون پیدا
کیدی نہ شی .

یوه وړخ زه د امان الله خان ملاقات له تللی
وم. دیرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
کښې مې پاته دا ووی: تاله ترکی درجې، فارسي درجې
او نوری بی هم درجې خو خپله ژبه درجې. زما خبرې ته
هغه بلندی دیر اثر وکړ او د وعده یې راسره وکړه چه زده
کوم به یې. بلکه چه افغانستان ته لستل شو، زه بمبئی ته
دده لیدو ته ورغلم. نو هلته یې په رسېدو کښې خبرې وکړې.

دعایم یافته کسانوسره بهی چه در بی
په باره کنسی خبری و کرمی راته به بی ویل چه پستو
لا دته ژبه ده؟ په دی کنسی علم نشته . ما
ویل چه ملکه دانوری ژبی خود آسمانه نه دی
را کوزی شوی . دهری ژبی ویونکو خپلی
ژبی ته ترقی و کرمی ده . پستو چه خپلی ژبی ته
توجه نه ده کرمی ، دی کنسی د پستو ژبی ته
گناه ده ؟ او دا خو زما اوستا گناه ده .

انقلاب مندی کار او دومره آسان خبر

ندی .

انقلاب دسری سینی کاردی .

انقلاب علم او پوهه غواړی .

انقلاب عالمان او پوهان غواړی چه دیوی

سره قام وروزی او انقلاب ته پی اباده کړی .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهی خراب شی دی او د قوم او
ملک پکښې ډیر نقصان دی. که چیرې
نن یو بادشاه به هم وی نو سبا به یی نوی
بادشاه وی، نو شوک و یی شی چه کوندمی به
به هم به وی. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ وی چه هر وخت دا خیال کوی چه
که داخلک پوه شول نو ما به لیری کوی. نو به
هر وخت د قوم د پوسی په لاره کښې
خند اچوی.

موزبادشاهان جو رول نه خواہو بادشاہ
مانو ته موضوعت نشته . زمونز به يوشروي او قوم
په رايه اورضا او مشوره به وي . او سغه سري آوي
چه د قوم خدمتگار وي . دخان ، غريب او ميامل
فرق نه وي . بلکہ هر سغه سري به وي چه سغه نيك او
ايماندار او د قوم او ملك خير خواه وي . تكليفونه او
قرباني او دير خدمت يي د قام او ملك كړي
وي او چه د دي مشري اهليت او پوهه هم مكيني وي
زمونز حكومت به د جماعت (حزب) تابع وي
جماعت به د حكومت تابع نه وي .

د امك (پښتونخوا) زمونږو د ټولو پښتونو
د مې . نومونږ يو سېرى نه خان كوو. زمونږ
په كوښښ دا وېي چه ټول خانان كړو. او
دا سې حكومت په جوړوو چه هغه كښې مساوا
وي او د ټولو ضدكو كښې پوښان خيرونه وليدوي.
كه پوره وي او كه سپوره وي په شهر كې به وي. من
انصاف وي. زمونږ به د ټول قوم يوه جرگه وي
او د ټپي په خوبه به يو صدر وي.

دخدا می دپاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جو رکړی،
د اړی جیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی، نو دین به مو هم بنه شی
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شی.

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف نہ ہو عظیمی ہدایتی

۲۱

www.baachakhan.com

پتھ پورہ وی کے سپورہ وی دے تھو لودی پویشان وی

۲۲

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**